

Sayın milletvekilleri, İngilizce kısaltılmışı adıyla MAI, Türkçe adıyla çoktarafılı yatırım anlaşmasıdır. Bilindiği gibi OECD, dünyanın en zengin 28 ülkesinin katılımıyla kurulmuş olan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütüdür; bir başka deyişle, zenginler kulübüdür.

Türkiye, bu kuruluşun 29 uncu üyesidir. OECD Bakanlar Kurulu Konseyi, 1995 Mayıs ayında toplanarak, Amerika Birleşik Devletleri öncülüğünde, OECD bünyesinde çok tarafılı yatırım anlaşması hazırlanması çalışmalarını büyük bir gizlilikle kapalı kapılar ardında başlattı. Bu başlatılan ve gizli olarak sürdürülen çalışmanın amacı, tüm dünya ülkelerine, yazılı olarak, uluslararası yatırımın ekonomik çıkarlarını, her türlü ulusal çıkarların önüne koyan ve bunun sağlanabilmesi için ulus devletleri, uluslararası sermayenin beğeniliği konumuna indirgeyen bir uluslararası sermaye çıkarları anayasasını hazırlamaktır.

Çoktarafılı yatırım anlaşması, hem kapsam hem de içerik açısından Dünya Ticaret Örgütü, Avrupa Birliği, NAFTA ve EFTA gibi uluslararası ekonomik örgütlerden çok daha etkili olacaktır. Çünkü, MAI çerçevesinde hiçbir ülke bu sözleşmenin dışında kalma cesaretini gösteremeyecektir. Böyle bir durumun dışına çıkmak isteyen ülkeler, zengin ülkeler tarafından tecrit edilecektir.

Türkiye, Paris'te, kapalı kapılar ardında yapılan bu çalışmaya Hazine Müsteşarlığının koordinasyonunda, Dışişleri Bakanlığı ve OECD nezdinde daimî temsilcilik elemanları ve gerektiğinde bu konularla ilgili diğer kamu kurumlarından uzmanlarla katılmaktadır. MAI'nin gerçekleşmesi halinde, sözleşmeye dahil hiçbir ülke, beş yıl geçmeden sözleşmeyi feshedemeyecektir. Fesih halinde ise 15 yıl süreyle sözleşme hükümleri fiilen yürürlükte kalacaktır.

Yatırım sözcüğü sadece maddî yardımları değil, maddî olmayan her türlü hakları, kazanımları ve portföy işlemlerini de kapsayacak biçimde geniş bir tanımlamaya tabi tutulmuştur.

Uluslararası yatırımlara, gittiği ülkede istihdam yaratma, yerli girdi kullanma, ülkeye teknoloji aktarımında bulunma ve ihracata katkı yapma gibi hiçbir kısıtlayıcı kural uygulanmayacaktır.

Hükümetler, uluslararası sermayeye karşı, ulusal çıkarlar lehine olmakla birlikte mutlak liberalizm kurallarını ihlal edici hiçbir karar alamayacak ve bu yönde hiçbir uygulamada bulunamayacaktır.

Böylesine bir uygulama ya da örneğin propaganda yoluyla talep üzerinde etkili olarak uluslararası sermayenin olası kazanımlarını etkilemek, uluslararası sermayeye, ilgili hükümeti uluslararası mahkemede dava etme hakkını vermektedir.

Böylece, uluslararası sermaye ile ulus devletler hukuksal olarak aynı düzeye getirilmiş olmaktadır. Bunun anlamı ise, ulusal çıkarları savunma durumunda olması gereken ulusal devletlerin, bu çıkarlarla çatışmalı olan uluslararası sermayenin çıkarlarını koruma ve kollama göreviyle yükümlü kılınıyor olmalarıdır.

Özelleştirmede altın hisseler ya da çalışanlara satış yoluyla özelleştirme gibi düzenlemeler yasaklanacak. Yabancı şirketlerin, geleneksel olarak devlet işletmelerinin ya da devletçe dağıtılmış tekellerin iş gördüğü piyasa alanlarına girmesi kolaylaşacak, bundan özellikle telekom ya da ulaşım hizmetleri etkilenecektir.

Sübvansiyon ve hibe gibi yatırım teşvikleri, ülke ya da mülkiyete göre kısıtlanamayacak. Böylece, kültür sübvansiyonları yalnızca yerli sanatçılara, yayınlara verilemeyecektir. Araştırma ve geliştirme, eğitim ve bölgesel kalkınma desteklerinde de yerli - yabancı şirket ayırımı kaldırılacaktır.

Anlaşmazlık durumunda danışmanlara gidilecek, bir sonraki aşamada tavsiye alınmak üzere konu, taraflar grubuna götürülecek, gerektiğinde ve son aşamada da bir mahkeme önünde tahkime gidilecektir.